

punkter, ærligt i sin Stræben efter historisk Sandhed og bygget op paa et omfattende og delvis nyt Materiale, har P. Lauridsens store Værk betydet en Landvinding for den historiske videnskabelige Forskning. Samtidig fortjener det at leve i Folket og i lange Tider at blive den Kilde, hvorfra det oser Viden om det danske Nordslesvigs nationale Gennembrud.

Axel Linvald.

H. D. Lind.

25. Jan. 1924 døde fhv. Sognepræst til Gunderslev og Skelby Pastor H. D. Lind, f. 17. Juli 1847. Han var et Nybodersbarn, og hans Hjemsted har bestemt hele hans Produktion. Det mærkelige lille Samfund, der endnu i hans Barndom helt var præget af »Holmens faste Stok«, har han skildret i *Nyboder og dets Beboere især i ældre Tider* (1882), og den danske Flaades Historie i 16.—17. Aarh. har han behandlet i en Række Værker, mellem hvilke maa fremhæves *Christian IV og hans Mænd paa Bremerholm* (1889), *Frederik III's Somagt* (1896) og *Fra Frederik II's Tid* (1902). Af hans talrige marinehistoriske Tidsskriftsafhandlinger kan nævnes de Bidrag til Flaadens Historie under Frederik 3. og Christian 5., der er offentliggjorte i vort Tidsskrifts 6. og 7. Række.

M. Mackeprang.

Marcus Rubin.

Marcus Rubin døde 6. marts 1923, dagen efter hans fyldte 69. aar. I ham mistede dansk aandsliv en fin, livlig, glimrende intelligens, en omfattende viden og en stor arbejdskraft. Videnskabeligt og praktisk arbejde fyldte hans hele liv, og dette formede sig saaledes, at han paa usædvanligt mange omraader kunde stille sit arbejde i sit lands tjeneste. Rubin var som saa mange danske mænd af jødiske slægter fast samlevet med det danske folk. Meget faa i hans levetid kendte vort folk, dets egenskaber, dets arbejdsvilkaar, dets sammensætning, dets fortrin og fejl saa nøje som han. Hans egenartede personlighed bevirkede vel, at han ikke fik tag i videre kredse; den kreds, han sympatiserede med og som sympatiserede med ham, bestod væsentligt af nogle faa danske historikere: Erslev og Fridericia, Aage Friis og I. P. Jacobsen. Trofast mod disse venner og altid villig til at arbejde for dem var Rubin ligesaa trofast mod og villig til at arbejde for Danmark, villig dertil i en grad, der tilsidst endog udsatte ham for nationalistiske kredses lave beskyldning om ikke at være dansksindet, skønt den artikel i Preussische Jahrbücher, der gav anledning dertil, var skrevet efter opfordring af og godkendt af det danske udenrigsministerium.

Marcus Rubin var i alt, hvad hans intelligens og arbejdskraft drev ham til at foretage sig, en nybegynder. Hans særlige anlæg førte ham til at søge uddannelse i de økonomiske og sociale videnskaber. Han blev en nyskaber, først af Københavns kommunes, senere af den danske stats statistik; han blev derefter den danske skatte- og toldtats overste leder. Den indsigtfuldhed, han derved erhvervede sig, gjorde, at han fik betroet vigtige statshverv; han var hovedmanden for udarbejdelsen af skattelovene af 1903, og han var i 1908 Danmarks første repræsentant i forhandlingerne om en handelstraktat med Tyskland; han endte ligesom C. N. David og Moritz Levy sit liv som direktør for den danske nationalbank.

For dansk historisk forskning er hans betydning den, at han ogsaa her var en nybegynder; han skrev det første værk om dansk økonomisk historie. Oprindeligt var det kun tænkt som et værk om København. Til minde om L. N. Hvidt, den gode københavnske borger, var der i sin tid udsat en pris for en skildring af Københavns historie i tiden mellem 1807 og 1857; 1889 fik Rubin opfordring til at skrive dette arbejde; deraf blev først hans *1807—1814* (1892), derefter hans *Frederik 6.s tid* (1895). Disse arbejder fik deres særpræg derved, at deres kerne var en skildring af tidens økonomiske forhold og historie; fra dette faste grundlag betragtede Rubin udviklingen i hovedstaden og i hele landet. Det var i virkeligheden et helt nyt og moderne synspunkt, der derved indførtes i dansk historieskrivning, og Rubins fortrinlige uddannelse som statistiker og nationaløkonom gjorde ham særlig skikket til at føre dette nye synspunkt frem. Men den interesse for forskning i dansk historie i det hele taget, der, som Erslev har fremhævet det i sin smukke mindetale over Rubin i Videnskabernes Selskab, havde besjælet Rubin helt fra de unge aar, tilskyndede ham til noget hastigt at føre sin fremstilling ud herover til en bred skildring ogsaa af Danmarks hele politiske historie i tidsrummet, ja endog af dets aandsliv og almindelige kulturhistorie. Da nu Rubin var en glimrende fremstiller og vurderer ogsaa af disse sider, blev ikke blot det værk, de to arbejder tilsammen udgør, grundlæggende, æggende og tankevækkende, men ved saaledes i gerning at paavise den økonomiske histories nøje sammenhæng med den almindelige, vandt Rubin lettere hos de daværende danske faghistorikere anerkendelse baade af de økonomiske synspunkters berettigelse i dansk historieskrivning og af sig selv som virkelig historiker. Imidlertid, netop i de samme aar, da Rubin skrev disse arbejder, var det, at rundt om i de store kulturlande behandlingen af den økonomiske og kommercielle historie ved

fremragende forskeres arbejder skiltes ud fra den almindelige politiske historie som en særlig disciplin, der stiller sig sine egne opgaver og derfor, indtil den nogenledes har løst dem, helst bør undgaa enhver unødvendig sammenblanding med politisk historie, omend dens forsknings resultater vil faa en endog betydelig indflydelse paa opfattelsen deraf. Det kan ikke bebrejdes Rubin, at han ikke helt var klar over, hvorledes denne nye forskningsretning laa; fra dette synspunkt set vilde hans arbejder have vundet og faaet større indflydelse ved, at deres hovedlinje var blevet strengere holdt og hellere videre udviklet, end saa hastigt, paa hans eget historikersinds anfordring, omvekslet i den almindelige histories guld.

Marcus Rubin var i ti aar, 1897—1907, medlem af Dansk Historisk Forenings bestyrelse og har i dette tidsskrift skrevet betydningsfulde afhandlinger om *Københavns folketal 1660—1730* (5. R. III, 487—549), om *Fødselshyppighed* (7. R. II, 1—54) og om *Sundtoldens afløsning* (7. R. VI, 172—311). Desuden udsendte Rubin i 1912 en oversigt over *Tysklands Historie siden 1848* (jfr. H. T. 8. R. IV, 245—248) og 1915 *Nogle Erindringer*. Paa 70-aars dagen for hans fødsel har hans datter, Dr. Lis Jacobsen udsendt en fortegnelse over hans skrifter, afhandlinger og artikler, der mere tydeligt end nogen nekrolog kan gøre det, viser, over hvor vide felter Marcus Rubins aand og arbejde strakte sig, og hvor meget arbejde han har ydet.

Erik Arup.
